

[J. M. Pedersen.]

alt og alle. Dette lovforslag viser tydeligt denne udvikling. Retten til at stræbe efter lykke, til at være sin egen lykkes smed, består bl. a. i retten til at vælge og skifte erhverv, i retten til at komme på den rette hylde. Med samfundets teknisk stærkt specialiserede udvikling er dette blevet så meget mere vigtigt for de unge, som står overfor at skulle dygtiggøre sig til deres manddomsgerning. Enhver udvikling, som letter og fremmer mulighederne for hver enkelt for at opnå den ønskede uddannelse, vil få vor uforbeholdne støtte.

For at muliggøre en grundig og rationel uddannelse på et fagområde må man oprette oplæringsaftaler mellem mester og lærling, som kontraktligt fastslår parternes rettigheder og pligter. Disse aftaler er efter deres væsen rent private, og statens opgave er at beskytte mod misbrug af sådanne oplæringsaftaler. Et udstået læreforhold må formodes at have bibragt lærlingen dygtighed på vedkommende fagområde, og vi anser det for naturligt, at fagets faglige organisationer efter den aflagte prøve giver lærlingen en dokumentation for, at de nødvendige færdigheder er tilstede, et såkaldt svendebrev. På den anden side er det ikke vor opfattelse, at et egentligt læreforhold skal være en betingelse for at opnå et svendebrev, hvis vedkommende iøvrigt er i stand til at dokumentere de fornødne færdigheder, som kvalificerer til et svendebrev.

Det forekommer os imidlertid, at den gældende lærlingelov såvel som det her foreliggende lovforslag tenderer imod at gøre et læreforhold i lærlingelovens forstand til betingelse for et svendebrev. En sådan udvikling vil bevirke, at samfundet stivner i et nyt laugsvæsen, og at de allerede næsten uoverstigelige grænser mellem fagene — for slet ikke at tale om grænserne mellem faglærte og ufaglærte — vil blive helt lukket. Dette vil være til ubodelig skade for hele ungdommen. Hvem kan dog garantere for, at man allerede i 15—16 års alderen er i stand til at finde den rette hylde? Tværtimod vil det vel ofte være tilfældigheder, forældreambitioner eller arbejdsløshedsprøcenter, der bestemmer valget på det givne tidspunkt. Hvis et valg af livsbane ikke senere kan ændres, vil det betyde ulykker

for den enkelte og meget uheldige tilstande for samfundet som helhed. En lærlingeordning, der indebærer sådanne tendenser, må vi vende os imod.

Når regeringen nu fremsætter forslag til en ny og skærpet lærlingelov, ser vi os nødsaget til at rette en række indvendinger imod dette, idet vi kun kan affinde os med en lov, som opstiller normer for de egentlige læreforhold, men som ikke på nogen måde hindrer eller vanskeliggør den frie tilpasning i erhvervslivet. Da vi anser et læreforhold for at være et strengt privat forhold med økonomiske fordele for begge parter, anser vi det for forkert, når ministeren foreslår øget statsstøtte til den ene eller den anden af de kontraherende parter.

Ministeren nævnte i sin fremsættelsestale som et af fremskridtene i forslaget, at der nu foreslås gennemført obligatorisk dagskole i princippet for alle lærlinge. Dette må vist iøvrigt opfattes som det officielle agitationsmiddel for den nye lærlingelov. Der er for os ingen tvivl om, at dagskolen indebærer en lang række fortrin fremfor den nu anvendte aftenskole, og adskillige fag har da også i stort omfang selv taget initiativ til en dagskole. Der synes da at være grund til at understrege, at hele lærlinguddannelsen og den dertil hørende skoleundervisning er skabt og udviklet af erhvervene selv i samarbejde med fagene. Handelsskolerne og de tekniske skoler er af privat oprindelse og er private endnu, selvom de har fundet det nødvendigt at modtage statsstøtte og dermed har mistet en del af deres selvstændighed. Vi tror derfor, at de private initiativer selv vil løse problemerne om skoleformen på den for hvert enkelt fag bedste måde og under skyldig hensyntagen til alle fagets udøvere, som jo er dem, der er nærmest til at interessere sig for uddannelse og uddannelsesforhold.

Forslaget om obligatorisk skole anvender ministeren dernæst til at begrunde forslaget om, at staten skal udrede lærlingenes rejseudgifter i anledning af denne undervisning. Vi mener, det er bunduretfærdigt at yde sådanne tilskud på mindre heldige borgeres bekostning. Det er jo efterhånden kommet så vidt, at omkostninger ved uddannelse til fordelagtige erhvervsmuligheder delvis betales af det offentlige, hvorved den gruppe, der ikke får disse muligheder, men må nøjes